

TÜRK YAZILI BASININDA "TÜRKİYE'NİN AVRUPA BİRLİĞİ ÜYELİĞİ ÖNÜNDEKİ ENGELLER-SORUNLAR" KONUSUNUN SUNUMU (1995-2005)

ÖZGEHAN ÖZKAN*

Özet

Türkiye'nin AB'ye ortak üye olmak üzere başvuru tarihi 1959'dur. Tam üye olmak için ise 1987 yılında başvurmuştur. Tam üyelik başvurumuzdan bugüne 25 yıl geçmiştir. Diğer AB ülkelerinin tam üyelik başvuruları ile kabul edilişleri arasındaki süre 3 ila 14 yıl arasındadır. Türkiye'nin 25 yıllık bekleyişi ise içinde bulunduğumuz 2012 yılı itibariyle hala sürmektedir. Demek ki Türkiye ve AB arasında Türk basınına haber olan tüm konular içinde en dikkate değer olanı "Engeller-sorunlar" konusu olmalıdır. Nitekim ortada başka hiçbir ülkede yaşanmayan ciddi bir "üyeliğin bir türlü gerçekleşmemesi" durumu vardır. Peki Türk basını Avrupa Birliği ile ilgili olarak bu konuyu okurlarına nasıl sunmaktadır? Gerek sayfalarında ayırdığı yer bakımından nicel olarak, gerekse içerik olarak konuyu yeterli, dengeli, doyurucu kısacası sağlıklı bir kamuoyu oluşmasını sağlayacak nitelikte aktarabilmekte midir?

Basının konuya ne oranda yer verdiği ve konuyu işleyiş biçimi öncelikle kamuoyunda ilgi oluşması, daha sonra bilgi edinmesi, bu bilgiden hareketle fikir sahibi olması ve uzun vadede kamuoyunun oluşması basının konuyu niceliksel ve niteliksel olarak ele alış biçimi ile doğrudan ilgilidir. Bu nedenle konunun gerek sayısal veriler ile basında ne oranda yer bulduğunu tespit etmek, gerekse söylem analizi ile ne şekilde sunduğunu saptamak gerekmektedir. 2009 yılında kabul edilen "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Yazılı Basınının Yaklaşımı ve Avrupa Birliğini Sunumu (1995-2005)" (Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı) başlıklı doktora tezimde elde ettiğim verilerden hareketle yaptığım bu araştırmanın amacı bu sunuş biçimini tespit etmektir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Basın, Kamuoyu, Niteliksel-niceliksel analiz

*Dr. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı

Abstract

Registration date of Turkey in EU for associate member is 1959. Turkey registered for full membership in 1987. It has been 25 years since registration for full membership. For other countries, the duration between registration in EU for full membership and permission varies between 3 and 14 years. Biding of Turkey for 25 years still continues as of the date of 2012. It means that, the most significant issue of all issues between Turkey and EU that has the value of news in Turkish press must the issue of "obstacles-problems". As a matter of fact, there is the serious problem of "unaccomplishment of membership" that has not been experienced in any other country. Then, how does Turkish press present this issue about European Union to the readers? Can the press convey the issue both quantitatively in the sense of space in the columns; and adequately, balanced, satisfyingly; in short in a way that would form a healthy public opinion in the sense of content?

In order to inform the public and then create a full awareness in public, the evaluation of the media about this subject quantitatively and qualitatively is very important. Therefore it is necessary to determine how this subject takes place in media in means of numerical data and also determine by speech analysis how the subject is submitted to the public. My aim in this study depending on the data in my doctorate thesis accepted in 2009 with the headline "The approach of Turkish press to the EU process and its presentation of EU(1995-2005)" is to determine the presentation style of this subject.

Key words: EU, press, public opinion, quantitative-qualitative analysis

Giriş

Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun (AET) kurulmasından bir yıl sonra, 31 Temmuz 1959 tarihinde Topluluğa resmen ortaklık başvurusunda bulunmuştur. Demek ki içinde bulunduğumuz 2012 yılı itibariyle Türkiye'nin tam üyelik hedefine ulaşmayı beklediği 53 yıllık bir ilişki söz konusudur. Türkiye, AB'ye başvuran ülkeler arasında sürecin en uzun sürdüğü (sürmekte olduğu) ülkedir.

AB'ye tam üye olma hedefi, Türkiye'nin yarım asrı geçen bir devlet politikasıdır. AB'ye üye olma yolunda yapılan düzenlemeler ve gerçekleşirse tam üye olunması, ülkenin gerek iç işlerinde, günlük yaşamında; gerekse uluslararası alanda atacağı adımlar konusunda belirleyici olacak siyasi, sosyal, ekonomik yönleri olan kapsamlı bir süreçtir. Eğitim, sağlık, çevre, spor, tarım, teknoloji, basın, veterinerlik, bitki sağlığı, balıkçılık, ulaştırma, enerji, vergilendirme, istihdam, yargı ve temel haklar, adalet, özgürlük, güvenlik, bilim ve araştırma, tüketici sağlığının korunması, dış güvenlik ve savunma gibi ulusal ve uluslararası sahada akla gelebilecek tüm alanları kapsayan bir düzenlemeler bütünü ifade eden AB'ye tam üye olmak ya da bu süreçte bulunmak Türkiye için tartışmasız büyük önem taşımaktadır. Başlangıçta yalnızca ekonomik işbirliği amacıyla kurulan birlik, zamanla kapsamını, etki alanını genişletmiştir. "Avrupa yeni bin yıla siyasal bir birlik olma yolunda önemli bir olgunluk sınavıyla başladı" ve bu durum üye ülkelerin Birlik bağlamında belli yetkilerinin devredileceği anlamına gelmektedir (Çelebi, 2002:47).

Türkiye için belirleyiciliği ve önemi bu denli kapsamlı olan bir süreçten toplumun haberdar olması ise ancak basın yolu ile mümkündür. Bu nedenle basının AB sürecini yansıtır biçimi, kamuoyunun konu ile ilgili olarak şekillenmesinde doğrudan etkilidir. "Medya ya belirli bir konuyu ya da belirli konuları sürekli haber haline getirerek gündemde tutmaktadır. Böylece kamuoyunun o konuya karşı ilgisi artmaktadır" (Saf, 2002:141). Kamuoyunun oluşması işte bu temelde gerçekleşmektedir. Basın aracılığı ile, basının konuya nitel ve nicel olarak yer veriş biçimine göre konuya ilgisi uyanan toplum, yine basın aracılığı ile bilgi edinecektir. Bu bilgi üzerinden fikir sahibi olmakta ve

uzun vadede de kamuoyu oluşmaktadır. "Kitle iletişim araçlarının bugün her zamankinden fazla güce sahip olduğunu düşündürecek göstergeler vardır" (Alemdar, 1999:18). Kamuoyu oluşturma bunun başında gelmektedir.

Türk basını denildiği zaman standart, homojen bir yapı söz konusu değildir. Gazeteler "Fikir gazeteleri" ve "Kitle gazeteleri" olmak üzere iki ana çizgide yayınlanmaktadır. Kitle gazeteleri, gazetecilik dışında da geniş bir sahada ticari faaliyetleri olan büyük işletmelerin bünyesinde yer almaktadır. İdeolojik olarak da belli bir kesime değil, tüm topluma, tüm fikirlere yönelik yayın yapan "tarafsız" yayınlar olduklarını beyan etmektedirler. Fikir gazeteleri ise basın ve yayıncılık dışında ticari faaliyetleri bulunmayan, ideolojik olarak ise belli görüşteki okura hitabeden, bu çizgiyi de açıkça ifade etmelerinden dolayı belki de kitle basınına göre daha "tarafsız" yayınlardır. Çünkü okur gazeteyi nasıl bir çizgide, içerikte olduğunu bilerek almaktadır.

AB ile ilgili olarak kamuoyunun şekillenmesinde çıkış noktası teşkil eden ve yukarıda sözü edilen basın konuyu okurlarına diğer haber konuları arasında kapladığı yer olarak ne oranda işlemektedir ve haber içerikleri yönünden ne şekilde sunmaktadır? 2009 yılında kabul edilen "Avrupa Birliği Sürecinde Türk Yazılı Basınının Yaklaşımı ve Avrupa Birliği'ni Sunumu (1995-2005)" başlıklı doktora tezinden elde ettiğim verilerden yola çıkarak hazırladığım bu araştırmanın amacı bu soruya yanıt bulmaktır.

Tezde, 1995-2005 yılları arasını kapsayan 11 yıllık süreçteki tüm AB haberleri analize tabi tutulmuştur. Araştırma yapılırken bu konu dahilinde çıkan haberlerin başlıca şu konu başlıkları dahilinde sınıflandığı tespit edilmiştir: AB sürecinde gelişmeler (yapılan çeşitli toplantılar, karşılıklı resmi ziyaretler, gibi gelişmeleri içeren konular), siyasi sorunlar (Kıbrıs gibi, azınlıklar gibi siyasi içerikli sorunları içeren konular), Türkiye ile ilgisi olmayan AB haberi (Türkiye ile doğrudan ilgisi olmayan, AB'nin kendi içinde yaşanan gelişmeleri içeren konular), neler değişecek (tam üye olunması halinde Türkiye'de günlük yaşamda ne gibi değişiklikler olacağına dair bilgi veren konular), yapılması gerekenler (süreci gerektiren Türkiye'nin, gerekse AB'nin yerine getirmesi gereken düzenlemeleri içeren konular),

AB süreci ile ilgili görüşler (alanında uzman akademisyenler, bürokratlar

gazeteciler gibi kanat önderi tabir edilen kişilerin açıklamalarını içeren konular), engeller-sorunlar (AB sürecini yavaşlatan çeşitli engelleri ve sorunları içeren konular) gibi geniş bir yelpazeye dağılan meseleler gazetelerin AB ile ilgili haberlerini oluşturmaktadır. Bu araştırmada, tespit edilen bu konu başlıkları içinde son sırada belirtilen "Türkiye'nin AB üyeliği önündeki engeller-sorunlar" konulu haberler incelenecektir. Bu konu başlığı Türkiye'nin yarım asrı geçen süredir gerçekleşmesi beklenen ama bir türlü gerçekleşmeyen tam üyelik hedefini geciktiren, engelleyen sorunları konu edinen haberleri ifade etmektedir.

Kuramsal Çerçeve

Araştırma, gazetelerin, üretim maliyetlerini karşılayarak kâr elde edebilmek için gereksinim duydukları kaynaklar (ekonomik ve siyasi güç odakları) ile ilişkilerine bağlı olarak içeriklerini oluşturduğu tezini savunan ekonomi politik yaklaşıma dayanmaktadır. "Medya konusundaki ekonomi politik yaklaşım, toplumdaki iktidar sahipliğinin ve güç odaklarının oluşumunu sağlayan sosyo-ekonomik ve sosyo-politik yapının medya üzerindeki belirleyiciliğini inceler" (Çaplı, 2002:17). Gerek kredi ve teşvikler sağlama bağlamında siyasi iktidarlar ile gerekse ilan ve reklam verme bağlamında ekonomik güç odakları ile olan bağımlılık ilişkisi, basın içeriklerine yansımakta ve haberin sunuş biçimi bu perspektifte şekillenmektedir. "Bağımsızlık ve tarafsızlık, söz konusu medya kuruluşunun sahibinin mali gücü ve medya dışı iş yapış yapmamasıyla doğrudan bağlantılıdır" (Sağnak, 1996:124). Gazetenin sadece basın alanında çalışmayıp diğer sektörlerde de faaliyet gösteren dev ticari yapılanmaların bir parçası olması, güç odakları ile karşılıklı bağımlılık ilişkisini arttırmaktadır. Bu durum, okurların gazetecilik mesleğinde idealize edilen tarafsız, tüm taraflara eşit mesafede duran, kamu yararı dışında hiçbir çıkar ilişkisi gözetmeksizin oluşturulmuş haber içeriğine ulaşmasının çok zor olduğu anlamına gelmektedir.

Araştırma Yöntemi

Bu araştırmada konunun gazete içinde ve diğer AB haberleri içinde

ne oranda yer tuttuğunu ortaya koyan st/cm hesabına dayanan niceliksel analiz ile haberin lehte/aleyhte/nötr olma durumunu ortaya koyan söylem analizi bir arada yapılmaktadır. Niteliksel analizde gazetenin yaklaşımını tespit ederken örneğin üyelik süreci ile ilgili olarak değiştirilmesi gereken bir kanun maddesi haber edilirken "AB dayatması" ifadesi kullanan bir gazete ile "Türkiye'nin ev ödevi" ifadesini kullanan bir gazetenin olaya ne kadar farklı yaklaştıkları ve ne yönde bir "ön kabul" ile okuru bilgilendirdiklerine dair ipucu vermektedir. Haber metninde "Türkiye Avrupa Birliği'nin bir parçası olmalı" mesajı mı verilmektedir? Birlik, olumlu ve mutlaka dahil olunması gereken, bu yolda gereken her türlü uyumun gösterilmesi şart olan, mutlak bir hedef olarak mı temsil edilmektedir? Bu yaklaşımın aksine haber metninde "Türkiye Avrupa Birliği rotasını bırakmalı" mesajı mı verilmektedir? Türkiye ile AB arasındaki zorlu süreç, "AB'nin bir oyalaması, hiçbir ülkeden talep edilmeyen tavizler isteyen bir yapı olarak mı temsil edilmektedir?" sorusuna yanıt bulunması amaçlanmaktadır. Araştırmanın niceliksel kısmı ise st/cm hesabına dayanmaktadır. Böylece gazetenin AB ile ilgili haberlere ve AB ile ilgili haberler içinde "Türkiye'nin AB üyeliğinin önündeki engeller-sorunlar" konusuna ne oranda yer verdiği ortaya çıkartılacaktır.

Araştırmanın Örnekleme

Araştırmanın örneklemini kitle gazetesi olarak Hürriyet; fikir gazeteleri olarak da sağ ideolojik çizgideki Zaman ve sol ideolojik çizgideki Cumhuriyet gazetelerindeki "engeller-sorunlar" konulu haberler oluşturmaktadır. Doktora tezindeki örneklem 1995-2005 yılları arasını kapsamaktadır. 11 yılda yayımlanan gazetelerin tamamını incelemek tezin sınırlarını aşan büyüklükte olacağından, olabildiğince tarafsız ve ortalamayı doğru yansıtacak bir sınırlamaya gitmek şarttır. Doktora tezinden hareketle hazırlanan bu araştırmada incelenen konu olan "Türkiye'nin olası AB üyeliği hakkında düşünceler" olduğu için, yalnızca bu konu dahilindeki örnek haberlerden tesadüfi örneklem yolu ile seçilen haberler incelenmiştir.

Araştırma

HÜRRİYET GAZETESİ

- Bütün Avrupa Birliği Haberlerinin Gazete Geneline Oranı: % 0,3
- Bütün Avrupa Birliği Haberleri İçinde "Engeller-sorunlar" Konusunun Diğer Avrupa Birliği Haberlerine Oranı: % 3
- "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberlerde "Lehte" Haberlerin Oranı: % 0
- "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberlerde "Aleyhte" Haberlerin Oranı % 100
- "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberler İçinde "Nötr" Haberlerin Oranı % 0

Avrupa Birliği Aleyhinde Örnek Haber ve Söylem Analizi:

14 Aralık 1997 Pazar

BAŞLIK:

Atina'dan vize ambargosu

HABER:

Avrupa Sınır Birliği Anlaşması'na (Schengen) geçtiğimiz hafta içinde katılan Yunanistan'ın, "Türk vatandaşlarına verilecek AB vizesine, Atina'nın onay vermesini" önerdiği ve bu yolla yeni bir oyun hazırladığı bildirildi. İngiliz Financial Times Gazetesi'nin haberine göre, bir Yunanlı diplomat, Yunan hükümetinin önerisini şöyle özetledi:

"Bir Türk vatandaşı, AB üyesi ve Schengen Sistemi'ne dahil bir ülkeden vize almak için o ülkenin konsolosluğuna başvuracak. Bu başvuru, onay için Atina'ya gönderilecek. Vizenin verilip verilmeyeceğine ilişkin nihai kararı Atina verecek..."

Bazı AB üyesi ülke yetkilileri, Yunanistan'ın önerisine, Schengen Anlaşması'na darbe indireceği ve Türkiye ile Gümrük Birliği Antlaşması'nı olumsuz etkileyeceği gerekçesiyle karşı çıkıyorlar. Gazeteye göre bir AB yetkilisi, önerinin 'Türkiye ile ilişkilerde ipleri daha da gereceğini' söyledi.

İngiltere ve İrlanda'nın katılmadığı Schengen Anlaşması, AB ülkeleri arasında sınırların kontrolünü kaldırıyor. Örneğin, anlaşmaya dahil bir AB ülkesinden alınan vize, 13 AB ülkesi için geçerli oluyor.

Analiz:

Türkiye'nin Avrupa Sınır Birliği Anlaşması'na (Schengen) kabulü ile ilgili

Yunanistan'ın getirdiği "Bir Türk vatandaşı, AB üyesi ve Schengen Sistemi'ne dahil bir ülkeden vize almak için o ülkenin konsolosluğuna başvurmalı, bu başvuru, onay için Atina'ya gönderilmeli ve nihai kararı Atina vermeli" şeklindeki önerisini aktaran haber, Türkiye'nin AB sürecinin Yunanistan tarafından "türlü oyunlar" ile engellendiğine yönelik bilgiler aktarır içeriktedir. Ancak bununla birlikte AB'nin de Yunanistan'ın engellerine karşı çok sıkı durduğu ve tarafsız olduğuna dair destekleyici bir ifade yoktur. Tam tersine "Bir AB yetkilisi" kaynak gösterilerek aktarılan şu ifade "Türkiye ile ilişkilerde ipleri daha da gereceğini.. AB ile Türkiye arasında iplerin zaten gergin olduğunu ve daha da gerilme ihtimali olduğuna yönelik ön kabulü aktarmaktadır.

ZAMAN GAZETESİ

- Bütün Avrupa Birliği Haberlerinin Gazete Geneline Oranı: % 1
- Bütün Avrupa Birliği Haberleri İçinde "Engeller-Sorunlar" Konusunun Diğer Avrupa Birliği Haberlerine Oranı: % 15
- "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberlerde "Lehte" Haberlerin Oranı: % 13
- "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberlerde "Aleyhte" Haberlerin Oranı % 84
- "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberler İçinde "Nötr" Haberlerin Oranı % 3

Avrupa Birliği Aleyhinde Örnek Haber ve Söylem Analizi :

1 Kasım 1997 Cumartesi

BAŞLIK:

Umut kendimiz

SPOT:

Dış Politika Enstitüsü Müdürü Seyfi Taşhan, Türkiye'nin geleceğinin AB'de değil, kendi potansiyelinde olduğunu ve AB'ye ihtiyacımız olmadığını söyledi.

HABER:

Bir yanda Türkiye'nin de üyesi bulunduğu kırk üyeli geniş bir Avrupa, öte yanda ise mevcut 15 üyesi bulunan ve üye olması beklenen diğer 11 ülkeyle birlikte 26 devletten oluşan bir Avrupa Birliği, yani dar Avrupa. Şimdiki temayül Türkiye'yi bu dar Avrupa'nın yani AB'nin dışında bırakmak. Türkiye'nin dışında kalacağı AB'nin nasıl bir yapılanmaya doğru gideceği henüz tam

olarak kesinleşmemiş olmakla birlikte, bunun kendine has bir entegrasyon olacağı anlaşılıyor. AB içinde milli devletler belirgin bir halde yaşıyor. Milli devlet üstü bir yapının kurulabilmesi için milli devlet yapısının büyük ölçüde kırılması gerekiyor. Oysa Avrupa devletleri buna tam olarak hazır değiller. Milli parlamentolar yetkilerini merkezi bir idareye devretmek konusunda fazlaca istekli görünmüyorlar. Böyle milli devlet üstü bir yapı bütün kurum ve kuruluşlarıyla oturmadan dünya üzerinde nüfuz siyasetine girişmek mümkün değil. Böyle bir noktaya ulaşılamayınca ortak bir dış politika ve güvenlik siyaseti oluşturulamıyor. Dolayısıyla dünya üzerinde nüfuz politikaları izleme konusunda AB içinde fikir birliği oluşturmak mümkün olamaz. Hatta en geniş anlamda görüş birliğinin olduğu ekonomi politikalarında bile uygulamada ittifak yok. Mesela, AB üyesi ülkelerde otomobil fiyatlarındaki farklar yüzde yetmiş kadar yükselebiliyor.

Genişlemede iki strateji

AB'nin yürüttüğü bütünleşme çabalarının şu andaki en önemli sorunları neler?

-Bu bütünleşmenin şu anki en önemli iki sorunundan biri derinleşme, diğeri ise genişlemedir.

Avrupa tökezliyor

AB içinde yaşanan derinleşme problemine gelince, biliyorsunuz AB'nin tamamında yaygın bir işsizlik var. Bunun en önemli sebebi ise 1973 yılındaki petrol krizinden bu yana Avrupa ülkelerinin ileri teknolojiyle katma değeri yüksek mal üretip, bu ürünleri de yüksek fiyatla satarak ticaret dengelerini kendi lehlerine muhafaza etmek politikasıdır. Şu anda Avrupa pek çok bölgeden gelen rekabeti göğüslemek zorunda. Bazen tehdit boyutlarına çıkan bu rekabet gelişmekte olan ülkelere, Asya Kaplanları'ndan, Güney Amerika'dan ve pek tabii ki ABD'den geliyor. İleri teknolojiyle üretim yapan bu ülkeler mamullerini daha ucuz fiyatlarla dünya piyasalarına çıkarabiliyor. Ayrıca AB içinde kalkınma hızı da fazla değil. Bütün bunlar AB'nin genişleme stratejisine yansıyor ve yeni üyelik konusunda AB'yi isteksiz hale getiriyor.

10 milyar dolarlık hesap

Türkiye'nin birliğe dahil olma çabalarını ve bilhassa Almanya'nın buna

karşı çıkmasını bu çerçevede ele almak gerekiyor galiba?

-Pek tabii. Türkiye'nin bugünkü haliyle AB'ye girmesi halinde birlik fonlarından alacağı fonlar senede yaklaşık 10 milyar dolar civarında olacak. Ayrıca dünya politikası olmayan, bir dış politika ve güvenlik siyaseti geliştirememiş olan AB açısından Türkiye'nin stratejik konumunun yeterince anlaşılması ve bunun Ankara'nın üyeliği lehinde yorumlanması pek mümkün görünmüyor. Yani dış politika ve güvenlik siyaseti açısından AB'nin Türkiye'yi üye alması düşünülmemelidir. Ayrıca Yunanistan'ın AB içinde olması da Türkiye'nin üyeliği konusunda mekanik bir sorun yaratıyor. Türkiye, Yunanistan'ın taleplerini kabullenemeyeceğine göre bu mekanik sorunun üstesinden gelmek pek kolay görünmüyor. Hatta önümüzdeki aylarda Kıbrıs Rum Kesimi'nin üyelik süreci başlayabilir ve AB bize karşı iyice hasmane bir tutum takınabilir. Türkiye üzerinden Yunanistan'a taviz vermek AB'nin işine geliyor. Neticede bu, maliyeti çok ucuz bir politika. AB'nin Türkiye'nin üyeliğine sosyal itirazları da var. Mesela serbest dolaşım hakkı bunların başında geliyor. Bu konu hala etnik milliyetçiliği benimseyen Almanya gibi ülkeleri rahatsız ediyor.

AB Türkiye'den alacağını aldı

Öte yandan AB, Türkiye'nin üyeliğini kendi ekonomisine yapması muhtemel katkılardan dolayı isteyebilirdi. Ancak bu konuda da AB Türkiye'den istediklerini GB (Gümrük Birliği) yoluyla elde etti. Mesela GB'den sonraki bir yıl içinde Türkiye'nin AB ile ticaretinde yaşadığı açık 11 milyar dolar civarındaydı. Bu, AB'ye Türkiye'den 11 milyar dolar gibi çok büyük bir meblağın transfer edilmesi demektir. Bu transfer devam edecektir. Bu arada, GB çerçevesinde Türkiye'ye verilmesi gereken AB fonları da Yunanistan'ın vetosu yüzünden işlemez hale gelmiş. Kapitülasyon benzetmesi yapmak istemiyorum; ama durum anlattığım gibi. Bu şartlarda AB'nin Türkiye'yi üye alması için sebebi yoktur.

Bu şartlarda Türkiye neler yapmalı?

-Bence Türkiye AB'ye en azından görünebilir gelecekte üye olamayacağı üzerine siyaset geliştirmeli ve doğrusu biraz geç de olsa 1860 sonlarında Japonların yaptığı tarzda bir kalkınma hamlesi başlatmalıdır.

Analiz:

Haber ağırlıklı olarak AB içinde milli devletlerin bulunması ve yetkilerini merkezi bir idareye devretmeye istekli görünmemeleri, ekonomi alanında bile ortak hareket edememeleri, genişleme yüzünden AB içinde işsizliğin artması ve ekonominin giderek bozulması gibi AB'nin kendi içinden kaynaklanan sorunlar ile Yunanistan'ın kabul edilmesi imkansız tekliflerinin olması, AB'nin GB sayesinde diğer ülkeleri tam üye yaptıktan ve onların ekonomilerine önemli miktarlarda kaynak transfer ettikten sonra elde ettiklerini, Türkiye'den hiç karşılık olmaksızın elde etmesi nedeniyle artık Türkiye'ye ihtiyacının kalmaması gibi engel ve sorunları vurgulamaktadır.

Haberde, AB'yi vazgeçilmez dış politika hedefi olarak kabul eden ve geçen yıllara rağmen atılmış bir somut adım olmaması gerçeğine rağmen, başka seçeneklerin de olabileceği konusunu gündeme getirmeyen söylemin başka seçeneklerin de olabileceği konusunu gündeme getirmeyen söylemin tam aksinde bir tez ortaya konmaktadır. Buna göre haberde, AB'nin de durumunun çok umut verici olmadığı, ekonomisinin zorlandığı, işsizliğin arttığı, genişlemenin yüklediği ağır maliyet nedeniyle yeni üyelere sıcak bakmadığı, Özellikle Türkiye'nin bu anlamda diğer adaylara göre durumunun daha da umutsuz olduğu, çünkü diğer aday ülkelere ekonomik yardımlar yapıp mali durumları AB standartlarına getirildikten sonra onlardan aldığını, GB nedeniyle hiçbir külfete girmeden Türkiye'den aldığı ve bizi üye yapmakla artık sağlayacağı bir ekonomik çıkar kalmadığı gibi AB ile ilgili olumsuz bilgiler aktarılmaktadır. Tüm bu bilgilerin yanı sıra haberde öneri de yer almakta ve Türkiye'nin Avrupa'dan kopmadan Japonya örneğinde olduğu gibi ekonomisini güçlendirmesi, AB'ye politik olarak bağımlı olmadan yeni bir dış politika belirlemesi gibi seçenekler de okura sunulmaktadır.

Haber, Zaman Gazetesi'nin, Dış Politika Enstitüsü Müdürü Seyfi Taşhan ile yapmış olduğu röportajdır, bir özel haberdir. Yani bir basın toplantısının, ortak izlenen bir açıklamanın haberleştirilmesi değil, gazetenin kendi haberidir. Bu nedenlerle AB ile ilgili perspektifi bu şekilde olan bir yetkili ile böylesi detaylı bir söyleşi yapılmış olması da gazetenin de bu fikirleri paylaştığı anlamına gelmektedir. Haberin başlığı da zaten Türkiye'nin AB yolculuğu ile ilgili olarak durduğu ve durması gereken noktayı çok net yorumlar niteliktedir: "Umut

kendimiziz". AB'ye umut bağlanmaması gerektiği, bunun sonu olmayan bir dış politika hedefi olduğu, Türkiye'nin içe kapanmadan kendini güçlendirmesi gerektiği mesajı okura aktarılmaktadır. Haber elbette AB aleyhinde olarak değerlendirilebilir.

Avrupa Birliği Lehinde Haber ve Söylem Analizi:

05 Aralık 2004 Pazar

BAŞLIK:

Meclis'teki kadın vekil sayısı AB'nin gerisinde

HABER:

Türkiye, bugün kadınlara seçme ve seçilme hakkı verilisinin 70'inci yılını kutluyor. Ancak bugün 550 milletvekilinin bulunduğu Meclis'te sadece 24 kadın temsilci var (13 AK Parti, 11 CHP). 3 Kasım 2003 seçimlerinden önce de Meclis'te 23 kadın parlamenter görev yapıyordu. Bu sayı TBMM'nin yaklaşık yüzde 4'üne tekabül ediyor. Türkiye, birçok Avrupa ülkesinden çok önce kadına seçilme hakkı tanınmasına rağmen temsilde geri kaldı. Oysa, Türkiye'den 37 yıl sonra kadına seçilme hakkı tanıyan İsviçre'de kadınların temsil oranı yüzde 40'ın üzerinde. Bu oran Norveç'te yüzde 30, Tunus'ta da yüzde 10'un üzerinde. Türkiye'de kadınlara ilk olarak 1930 yılında belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı verildi. 5 Aralık 1934'te ise Teşkilat-ı Umumiye Kanunu'na "22 yaşını bitiren kadın-erkek her Türk milletvekili seçme hakkına haizdir." ve "30 yaşını bitiren kadın-erkek her Türk milletvekili seçilebilir" hükümleri kondu. Bu haklar Fransa'da 1944, İtalya'da 1945, Yunanistan'da 1952, Belçika'da 1960 ve İsviçre'de ise 1971 yılında kadınlara verildi.

Analiz

Türkiye'de kadın-erkek eşitliğinde sorunlar olduğunu ve mecliste 550 milletvekilinden sadece 24'ünün kadın olması konusunu işleyen haber, Avrupa ülkelerinin pek çoğundan daha önce kadınlara seçme ve seçilme hakkı veren Türkiye'nin bugün meclisinde sadece % 4 oranında kadın olduğunu, Avrupa ülkelerinden de rakamsal veriler aktararak kıyaslayan bir analiz niteliğindedir. AB'yi, meclisinde kadın vekillere daha çok yer verişine ile olumlulamakta, Türkiye'yi bunun çok gerisinde kaldığı için eleştirmektedir. Bu analiz haber, açıkça AB'yi

medeni olmanın ölçütlerinden biri olan kadına verilen değer bakımından üstün olması itibariyle olumlu olmaktadır. Dolayısıyla haberi AB lehinde olarak yorumlamak mümkündür.

CUMHURİYET GAZETESİ

- Bütün Avrupa Birliği Haberleri Haberlerinin Gazete Geneline Oranı: % 1
 - Bütün Avrupa Birliği Haberleri İçinde "Engeller-Sorunlar" Konusunun Diğer Avrupa Birliği Haberlerine Oranı: % 14
 - "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberlerde "Lehte" Haberlerin Oranı: % 0
 - "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberlerde "Aleyhte" Haberlerin Oranı % 95
 - "Engeller-Sorunlar" Konulu Haberler İçinde "Nötr" Haberlerin Oranı % 5
- Avrupa Birliği Aleyhinde Örnek Haber ve Söylem Analizi:
5 Aralık 2004 Pazar

BAŞLIK:

AB Türkiye'ye önyargılı

HABER:

Avrupa Parlamentosu Başkanı Josep Borrell Fontelles, AB'ye üye ülkelerde Türkiye ile ilgili önyargı olduğunu belirterek şu anda AB kamuoyunun, Türkiye'nin tam üyeliğine karşı olduğunu söyledi. Borrell, konuşmasında Diyarbakır'a gideceğini anlatırken Sivil Toplum Kuruluşları Birliği'nden Ramazan Bakkal tarafından sözlü olarak protesto edildi.

İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından düzenlenen "Kritik Karar Eşiğinde Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri" konulu konferansta, Borrell bir konuşma yaptı. AB kamuoyu tarafından Müslümanlıkla demokratikliğin bağdaştırılmadığını ifade eden Borrell, müzakereler ve tartışmalar sonucunda AB kamuoyunun önyargısız, daha çok bilgiyle karar verebileceğini belirtti. Ekonominin büyümesine, enflasyonun düşmesine karşın, Türkiye'nin çok büyük ve fakir bir ülke olduğunu, kişi başına düşen gelir seviyesinin hâlâ AB ülkelerinin çok altında olduğunu dile getiren Borrell, müzakere sürecinin çok uzun olacağını yineledi. Türkiye'nin, AB'ye uyum çerçevesinde pek çok yasa çıkarmasına karşın yasal, kültürel ve ekonomik seviyelerin, AB'ye daha da yaklaştırılması gerektiğine değinen

Borrell, "AB üyelerinin tutumunun ırkçılık ya da Türkiye'nin Müslüman olmasından kaynaklandığı düşünülmemeli. En son Hollanda'da gördüğümüz olaylar bunların tetikleyicisi oluyor" dedi.

Hayati önemde

Türkiye'nin AB'ye üyeliğinin iki taraf için de hayati önem taşıdığını anlatan Borrell, "Biz Türkiye'ye politik ve ekonomik bağlantıların güçlenmesini sağlarız ve bunlar demokratik değerleri ve insan haklarını güçlendirebilir. Türkiye de bize, İslam dünyasına Avrupa'nın Hristiyan kulübü olmadığını ispatlayabilir" dedi.

Yeni koşul yok

Borrell, Kıbrıs ile ilgili bir soruya şu yanıtı verdi: "Türkiye'nin önüne Kıbrıs ile ilgili yeni bir koşul konulmuyor. Birileri '17 Aralık'tan önce Kıbrıs'ı tanımamız lazım' diyorlar. Kim söylemiş, nerede söylemiş? Böyle bir ifade yok. Siz Kıbrıs'ı tanımıyorsunuz ama AB'de Kıbrıs'ı temsil eden parlamenterler var. Orada parlamentoda onların sözü dinlenecek, ondan sonra oylama olacak. Bu zor bir soru, ama olduğundan fazla zorlaştırmayın. Yani olmayan tehlikeleri varsaymayın. Ele almamız gereken yeterince sorun var. Yeni sorunlar icat etmeyelim". Borrell konuşmasında, dini azınlıkların özgürlüğü ve Türk olmayan gruplardan söz ederken "Bu akşam Leyla Zana ile görüşeceğim ve yarın da Diyarbakır'ı ziyaret edeceğim" dedi. Bu sırada Borrell'in sözü, Türkiye Sivil Toplum Kuruluşları Birliği yöneticisi olduğunu söyleyen Bakkal tarafından protesto edilerek yarıda kesildi.

'Diyarbakır'da ne işiniz var?'

Ayağa kalkan Bakkal, yüksek sesle bağırarak şöyle konuştu: "Sizin Diyarbakır'da ne işiniz var? Siz Bask'a gittiniz mi, Bask'ta konuştunuz mu da Diyarbakır'a gidiyorsunuz? Biz 5 bin yıldır Anadolu'dayız. Vatanseverler bu ülkeyi size böldürmeyecek. Avrupa Parlamentosu bahanesiyle Türkleri aptal yerine koyamazsınız. Denizli'de, Bilecik'te fakirler varken sizin Diyarbakır'da ne işiniz var?"

Analiz

Öncelikle haberde öne çıkan engel ve sorunları özetlemekte yarar vardır: Kültürel sorunlar: AB'ye üye ülkelerde Türkiye'yle ilgili önyargı var,

Müslümanlıkla demokrasinin bağdaşmayacağı düşünülüyor.

Ekonomik sorunlar: Türkiye çok büyük ve fakir bir ülke. Kişi başına düşen gelir seviyesi hâlâ AB ülkelerinin çok altında, Yasal, kültürel ve ekonomik seviyesinin, AB'ye daha da yaklaştırılması gerek

Siyasi sorunlar: AB yetkilisinin İspanya'daki Bask bölgesini görmezden geldiği halde Türkiye'de önce Diyarbakır'ı ziyaret etmesi, AB'nin Güneydoğu'da demokratik haklar söylemi altında Türkiye'yi bölmek istemesi, 'Kıbrıs'ı tanımanız gerekir' söylemini bir kez daha dillendirmeleri

Haberin başlığı "AB Türkiye'ye önyargılı" şeklinde atılmıştır. Üst başlık ise bu söylemin Türkiye'deki AB karşıtları tarafından değil, bizzat AB içinden bir yetkili tarafından seslendirildiğini okura bildirmektedir: "AP Başkanı Borrell, Avrupa kamuoyunun şu anda tam üyeliğe karşı olduğunu söyledi". Gazete, bu haber ile AB yetkililerinin sıklıkla dile getirdikleri "Türkiye'yi aramızda görmekten mutlu olacağız" söyleminin samimiyetini okur nezdinde sorgulamaya açmaktadır. Haberde Türk kamuoyunun AB ile ilgili olarak en hassas olduğu konular olan Türkiye'nin bölünmek istenmesi, Türkiye'nin Müslüman olmasından dolayı asla uyum sağlanamayacağı, fakir ve büyük bir ülke olmasının AB içinde hazmedilmesini imkansız kılacağı gibi AB'ye üye olmamızın hiç de söylendiği gibi mümkün olmadığına dair ciddi veriler aktarılmaktadır.

Sonuç

Türkiye'nin AB'ye ortak üye olmak üzere başvuru tarihi 1959'dur. Tam üye olmak için ise 1987 yılında başvurulmuştur. Tam üyelik başvurumuzdan bugüne 25 yıl geçmiştir. Türkiye dışında üyelik süreci en uzun olan Malta ve Yunanistan'ın bekleyişi 14 yıldır. Diğer AB ülkelerinin tam üyelik başvuruları ile kabul edilişleri arasındaki süre 3 ila 12 yıl arasındadır. Türkiye'nin 25 yıllık bekleyişi ise içinde bulunduğumuz 2012 yılı itibariyle hala sürmektedir. Bu durumda denilebilir ki Türkiye ve AB arasında Türk basınına haber olan tüm konular içinde en dikkate değer olanı "Engeller-sorunlar" konusudur. Tam üyelik bir türlü gerçekleşmemektedir. Peki, durum bu şekildeyken, basın bu konuyu okurlarına aktarma konusunda nasıl bir tutum içindedir?

Niceliksel (st/cm hesabı) ve niteliksel (söylem analizi) analize tabi tutulan, 11 yıllık süreçte yayınlanan Hürriyet, Zaman ve Cumhuriyet gazetelerinde elde edilen sonuçlar tek tek değerlendirmeden önce her üç gazete için de denilebilir ki "Türkiye'nin AB üyeliği önündeki engeller-sorunlar" konusuna çok düşük oranda yer verilmektedir. Değil "engeller-sorunlar" konusu özelinde yeterli yer vermek; genel olarak tüm AB haberlerinin bile gazete geneline oranı çok düşüktür: Hürriyet: binde üç, Zaman: yüzde bir, Cumhuriyet: yüzde bir. Tüm AB haberlerinin gazete geneline oranı, bir kitle gazetesi olan ve toplumun geneline hitabeden, çok daha geniş bir okur kitlesine ulaşan Hürriyet'te en düşük orandadır. Fikir gazeteleri Zaman ve Cumhuriyet ise % 1 gibi nispeten daha geniş oranda yer vermektedir.

Tüm AB haberleri içinde "Türkiye'nin AB üyeliği önündeki engeller-sorunlar" konusuna verilen yer ise üç gazete için şu şekildedir: Hürriyet % 3, Zaman %15, Cumhuriyet: %14. Rakamlarda görüldüğü üzere, Türkiye ve AB arasında yarım asrı aşkın süredir tam üyeliğin gerçekleşmemesine neden olan engeller ve sorunlara ilişkin haberler kitle gazetesi Hürriyet'te yok denecek kadar azdır. Zaman ve Cumhuriyet ise tüm AB haberleri içinde bu konuya Hürriyet'e göre çok daha geniş yer vermiştir. Sayısal verilerin de ortaya koyduğu üzere, basının bu kadar yetersiz işleyişi karşısında toplum nasıl sağlıklı fikir edinmesini sağlayacak yeterli bilgiye ulaşacaktır? ve uzun vadede nasıl sağlıklı bir kamuoyu oluşacaktır?

Niteliksel analiz (söylem analizi) sonuçlarına bakıldığında ise her bir gazete için şöyle bir görünüm ortaya çıkmıştır:

Hürriyet gazetesi:

Hürriyet'te AB sürecinde engeller-sorunlar konusunda çok az haber yer almaktadır. Bu haberlerde lehte ve nötr dille yazılmış haber oranı % 0; aleyhte haberlerin oranı % 100'dür. Gazete'nin bu bağlamda Birliği olumsuzladığı noktalar şu şekilde aktarılabilir:

Türkiye'nin Müslüman kimliğinden dolayı AB tarafından dışlandığı, Gümrük birliğinin Türkiye için ekonomik zarar getirdiği, AB'nin sürekli olarak Türkiye'deki insan hakları standardının düşük olduğuna vurgu yapması.

Zaman gazetesi:

Zaman'da bu konu bağlamında lehte haberlerin oranı %13, Aleyhte haberlerin oranı % 84, nötr haberlerin oranı ise % 3'tür. Lehte haberler son derece azdır. İçeriği de "Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda bulunacağı" savunumu üzerindedir. Ağırlık aleyhte haberlerdedir. Gazetenin engeller-sorunlar konusu bağlamında AB'yi olumsuzladığı noktalar şöyle özetlenebilir:

Avrupa'da yayılan İslam korkusu, Avrupa'nın Hıristiyanlık tarafından şekillendirilmiş olması nedeniyle Türkiye'nin Avrupa'ya ait olmaması, Müslüman-Hıristiyan farklılığının sorun olması,

Türkiye'nin yetersiz ekonomisi, demokratikleşme, Kıbrıs sorunu, Kürt sorunu, Türkiye'nin, bir Avrupa medeniyeti projesi olan AB'ye ait olmaması, kültürel ve dini farklılık, Almanya'nın Türkiye'yi istememesi, Türk nüfusunun çok yoğun olması,

AB'nin, Türkiye'ye karşı diğer adaylara olduğundan farklı davranması ve çoğu değiştirilmesi mümkün olmayan türlü sebepler ile Türkiye'yi AB'nin bir parçası olarak görmek istememesi,

AB içinde milli devletlerin yaşaması ve yetkilerini merkezi bir idareye devretmeye istekli görünmemeleri, ekonomi alanında bile ortak hareket edememeleri, genişleme yüzünden AB içinde işsizliğin artması ve ekonominin giderek bozulması,

AB'nin Gümrük Birliği sayesinde diğer ülkeleri tam üye yaptıktan ve onların ekonomilerine önemli miktarlarda kaynak transfer ettikten sonra elde ettiklerini, Türkiye'den hiç karşılık olmaksızın elde etmesi nedeniyle artık Türkiye'ye ihtiyacının kalmaması,

AB'nin Türkiye'ye ayrımcılık yapması diğer adayların Kopenhag Kriterleri'ne uyup uymadığına bakılmadan adaylıkları ilan edilmesine rağmen Türkiye'ye ısrarla dayatılması, Yunanistan'ın, Türkiye'ye yapılacak maddi yardımları bloke etmesi,

Avrupa Ortak Güvenlik ve Savunma Politikası'nda (AGSK) Türkiye'ye istediği ve beklediği rolün verilmemesi, AB'nin Türkiye'yi güvenlik konusunda ikinci plana atması,

AB'nin Türkiye'ye ağır zarar veren terör örgütlerini terör örgütü kabul

etmek bir yana, aksine bu örgüt üyelerini bünyesinde koruması.

Zaman gazetesinde yukarıda sıralandığı gibi, Hürriyet'e göre çok daha doyurucu ve detaylı bilgiler aktarılmaktadır. Gazete ayrıca Türkiye'nin dış politika bağlamında başka seçenekleri olabileceği gibi söylemler de dile getirilerek AB algısını okur nezdinde sorguya açmaktadır.

Cumhuriyet Gazetesi:

Cumhuriyet gazetesinde engeller-sorunlar konusunda aleyhte haberlerin oranı % 95, nötr haberlerin oranı % 5, lehte haberlerin oranı ise % 0'dır. Cumhuriyet'te engeller-sorunlar konusu bağlamında AB şu şekilde sunulmaktadır:

AB'nin gerek aday ülkelere yönelik 8.5 milyar Euro tutarındaki "katılım öncesi olanaklarını" gerekse gümrük birliği çerçevesinde söz verilen 1 milyar euro tutarındaki maddi desteği Türkiye'ye aktarmaması, "tutmadıkları diğer sözler" deyimi ile AB'nin verdiği sözleri tutmamayı alışkanlık edinmiş bir yapı olduğu alt metni oluşturması,

AB'nin Türkiye'ye yönelik ayrımcı bir yaklaşım içerisinde olması,

Türkiye'nin Avrupa Güvelik ve Savunma Politikasında (AGSP) karar alma süreçlerine katılma konusundaki kararlılığı ile ilgili olarak ABD'nin ve AB'nin Türkiye'ye "zorluk çıkarma" mesajı vermesi ana fikri üzerine kurulan haberde konu "Türkiye ile AB arasındaki AGSP sorununun temelinde "güven eksikliği" yatıyor" cümlesi ile özetlenmekte ve bir üyesi olmak için çabalanan Birlik ile Türkiye arasında henüz bir güven duygusunun bile oluşmadığına gönderme yapılması,

"AB, Sevr'i hortlatacak" başlığı kullanılarak AB'nin Türkiye'yi Kıbrıs'ta işgalci olarak görmesi, Türk milletini etnik kökenlere bölerek parçalamak istemesi, sözde Ermeni soykırımını tanımasını istemesi, terörü teşvik etmesi, Güneydoğu Anadolu'dan Kürdistan diye söz etmesi, Ege sorununda Yunanistan'ın tezlerini desteklemesi, Fener Rum Patrikhanesinin evrensel olmasını istemesi, Grek yayılcılığının harp okulu olan ruhban okulunun açılmasını istemesi,

Türkiye ile müzakerelere başlamak için yeni koşullar öne sürebilecek olması, müzakereleri "sıkı bir izleme süresi" ile yürütebilecek olması ve

Türkiye gümrük birliğine çoktan girdiği için müzakereleri erken bitireceğinden AB'nin bunu geciktirmek için işleri zorlaştırıcı uygulamalara gidebileceği, Türkiye'ye aşılması imkansız engeller koyan bir müzakere süreci öngörmesi,

Fransa ve Almanya'da Türkiye'nin AB'ye üyelik sürecinin sorgulanması, müzakerelerin ucunun açık olması isteğinin dillendirilmesi ve ayrıcalıklı ortaklık gibi seçeneklerin gündeme getirilmesi, AB üyeliği 2025'ten önce gerçekleşmesinin mümkün olmadığı.

Cumhuriyet gazetesi de bir kitle gazetesi olan Hürriyet'e oranla çok daha detaylı, doyurucu ve Türkiye aleyhine olabilecek farklı konulara da dikkat çeken bir dil oluşturmuştur. Yukarıda özetlenen bir içerik oluşturarak, alt metinlerinde "AB Türkiye'yi, bu coğrafyada Türkiye'nin aleyhinde bazı düzenlemeleri gerçekleştirebilmek için AB üyeliği vaadi ile oyalıyor" şeklinde özetlenebilecek bir söylem kumuştur.

Basının toplumu ilgilendiren konuları haber ediş biçimi, kamuoyu oluşmasında, uzun vadede o toplumun ülkenin geleceğinin şekillenmesinde etkili olan unsurlar arasındadır. Üç gazeteyi de bu şekilde değerlendirdikten sonra en baştaki kuramsal çerçeveyi hatırlarsak, gazeteler gerek kredi ve teşvikler sağlama bağlamında siyasi iktidarlar ile gerekse ilan ve reklam verme bağlamında ekonomik güç odakları ile olan bağımlılık ilişkisine göre içerik oluşturabilmektedir, bu da okuruna yeterli, dengeli, mümkün olduğunca tarafsız bir içerik sunmasına engel olmaktadır demiştik. Araştırma sonucunda da ortaya çıkmıştır ki gazetecilik dışında enerji, sanayi, ticaret, finans, turizm gibi çok geniş bir sahada faaliyet gösteren, siyasi iktidarlara ve diğer ekonomik güç odaklarına maddi çıkar ilişkisi ile bağlı bulunan Hürriyet gazetesi, siyasi iktidarların ve ekonomik güç odaklarının savunduğu AB üyeliği ile ilgili, süreçteki engel ve sorunlar ile ilgili gerek sayısal, gerekse içerik olarak doyurucu, yeterli, dengeli, eleştirel bir içerik sunmaktan çok uzaktır. Bununla birlikte yayıncılık alanı dışında büyük ticari faaliyet sahalarında yer almayan, güç odakları ile ilişkileri Hürriyet kadar bağlayıcı olmayan fikir gazeteleri, AB süreci ile ilgili olarak çok daha eleştirel bir sunum ortaya koyabilmişlerdir. Okurları süreçte Türkiye'nin kazanımları kadar, zarara da uğrayabileceği düzenlemeler ve yaptırımlarla ilgili daha detaylı bilgi alabilmiştir.

Kitle gazetelerinin tirajlarının çok daha yüksek olduğu, renkli magazin içerikleri ile çeşitli kampanyaları ile çok daha geniş bir kesime ulaştıkları göz önünde bulundurulursa, toplumun geniş kesiminin yeterli bilgiye ulaşmadığı, dolayısıyla sağlıklı bir fikir edinmesinin mümkün olmadığı, uzun vadede ise Türk kamuoyunun Türkiye'nin AB üyeliği önündeki engel ve sorunlarla ilgili olarak sağlıklı bir şekilde oluşmasının mümkün olmadığını söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Alemdar, Korkmaz (1999). Medya Gücü ve Demokratik Kurumlar. İstanbul: Afa Yayınları
- Çaplı, Bülent (2002). Medya ve Etik. Ankara: İmge Yayınları.
- Çelebi, Aykut (2002). Avrupa:Halkların Siyasal Birliği. İstanbul: Metis Yayınları
- Saf, Kemal Aslan (2002). Haberin Yol Haritası. İstanbul: Anahtar Kitaplar.
- Sağnak, Mehmet (1996). Medya-Politik., İstanbul: Eti Kitapları.